

Li amago que l'estimo?

Els senyals d'aquesta passió podrien asfixiar l'altre

L'assagista i semiòleg Roland Barthes va néixer a Cherbourg-Octeville (França) el 12 de novembre del 1915 i va morir a París el 26 de març de 1980. El recordem llegint *Fragments d'un discurs amorós* (http://aticodeloslibros.com/index.php?id_product=60&controller=product) (Àtic dels Llibres), un assaig escrit el 1977 que -a través de la literatura, la psicologia i la filosofia- descriu els mecanismes de la passió.

Foto: Davide Ragusa

Amagar. *Figura deliberativa: el subjecte amorós es pregunta, no pas si li ha de declarar que l'estima a l'ésser estimat (no es tracta d'una figura de confessió), sinó fins a quin punt amagar-li els «problemes» (les turbulències) de la seva passió: els seus desitjos, les seves angoixes, en fi, els seus excessos (en llenguatge de Racine: els seus «furors»).*

1. X... ha marxat de vacances sense mi i no ha donat cap senyal de vida des de la seva partida. Accident? Vaga de correus? Indiferència? Tàctica de distanciament? Exercici d'una voluntat de vida passatgera? («La seva joventut fa tant de soroll que no pot sentir-la».) O bé simple innocència? M'angoixo més i més, recorro tots els actes del guió de l'espera. Però quan X... emergeixi de nou, d'una manera o d'una altra, ja que no pot ser que no ho faci (una idea que hauria de convertir qualsevol angoixa, immediatament, en vana), què li diré? Hauria d'ocultar-li la meva pena, ja passada? («Com estàs?»). O bé fer-lo esclatar amb una actitud agressiva («Així no està bé, hauries pogut...»), o apassionada («No saps com m'has fet patir...»)? O bé donar-li a entendre delicadament el patiment que he experimentat, per tal que el conegui però sense aclaparar l'altre («Estava una mica inquiet...»)? Una segona angoixa s'apodera de mi, la de decidir fins a quin punt haig de fer pública la meva primera angoixa.

2. Em trobo atrapat en un doble discurs i no en puc sortir. D'una banda em dic: i si a l'altre, per alguna disposició de la seva pròpia estructura, li calgués la meva demanda? No tindria llavors jo la justificació plena per abandonar-me a l'expressió literal, a la declaració lírica de la meva «passió»? Que l'excés i la follia no són la meva força, la meva veritat? I si aquesta veritat, aquesta força, acabessin per impressionar?

Però, d'altra banda, també em dic: els senyals d'aquesta passió podrien asfixiar l'altre. Llavors, *precisament perquè l'estimo*, no hauria d'amagar-li fins a quin punt me l'estimo? Veig l'altre amb una altra mirada: ara com a objecte, adés com a subjecte. Dubto entre la tirania i l'oblació. Així, jo em faig presoner d'un xantatge propi: si estimo l'altre, haig de voler el seu bé, però llavors no puc sinó fer-me mal. Trampa. Estic condemnat a ser un sant o un monstre; sant no puc ser-ho, monstre no ho vull. Així doncs, tergiverso. Mostro la meva passió, sí, però només *una mica*.

3. Imposar-li a la meva passió la màscara de la discreció (de la impassibilitat): vet aquí un valor purament heroic. «És indigne de les grans ànimes repartir al seu voltant les penes que experimenten» (Clotilde de Vaux). El capità Paz, l'heroi de Balzac, s'inventa una falsa amant per estar segur d'encobrir hermèticament la dona del seu millor amic, de la qual n'està perdudament enamorat.

No obstant, amagar totalment una passió (o simplement el seu excés) és inconcebible. No perquè l'ésser humà sigui massa dèbil, sinó perquè la passió està feta, per la seva pròpia essència, per tal de ser vista. Cal que l'ocultació es vegi: *sapiguen que us estic ocultant quelcom*; aquesta és la paradoxa activa que haig de resoldre. *Al mateix temps*, cal que se sàpiga i que no. Que sàpiguen que no vull demostrar-la, aquest és el missatge que li envio a l'altre. *Larvatus prodeò*: m'avanço assenyalant la meva màscara amb el dit. La meva passió és oculta sota la màscara, però amb un dit discret (i retorçat), en confesso l'existència. Tota passió té finalment el seu espectador. Quan es troba a les portes de la mort, el capità Paz no pot evitar escriure-li a la dona que ha estimat en silenci. No hi ha oblació amorosa sense teatralitat final: el senyal és sempre victoriós.

4. Imaginem que he plorat per culpa de qualsevol incident del qual l'altre ni se n'ha adonat (plorar forma part de l'activitat normal del cos amorós) i que, *perquè no es vegi*, em poso ulleres fosques per dissimular els meus ulls inflats (un bon exemple de negació: enfosquir-se la vista per no ser vist). La intenció del gest és calculada: vull posseir el benefici moral del estoïcisme, de la «dignitat» (em crec la Clotilde de Vaux), i, al mateix temps, contradictòriament, vull provocar la tendra pregunta («Però, què et passa?»). Vull despertar al mateix temps pietat i admiració, ser nen i adult alhora. I en fer això, jugo i m'arrisco, ja que és possible que l'altre no es faci cap pregunta

sobre les ulleres fosques, i que no hi llegeixi res.

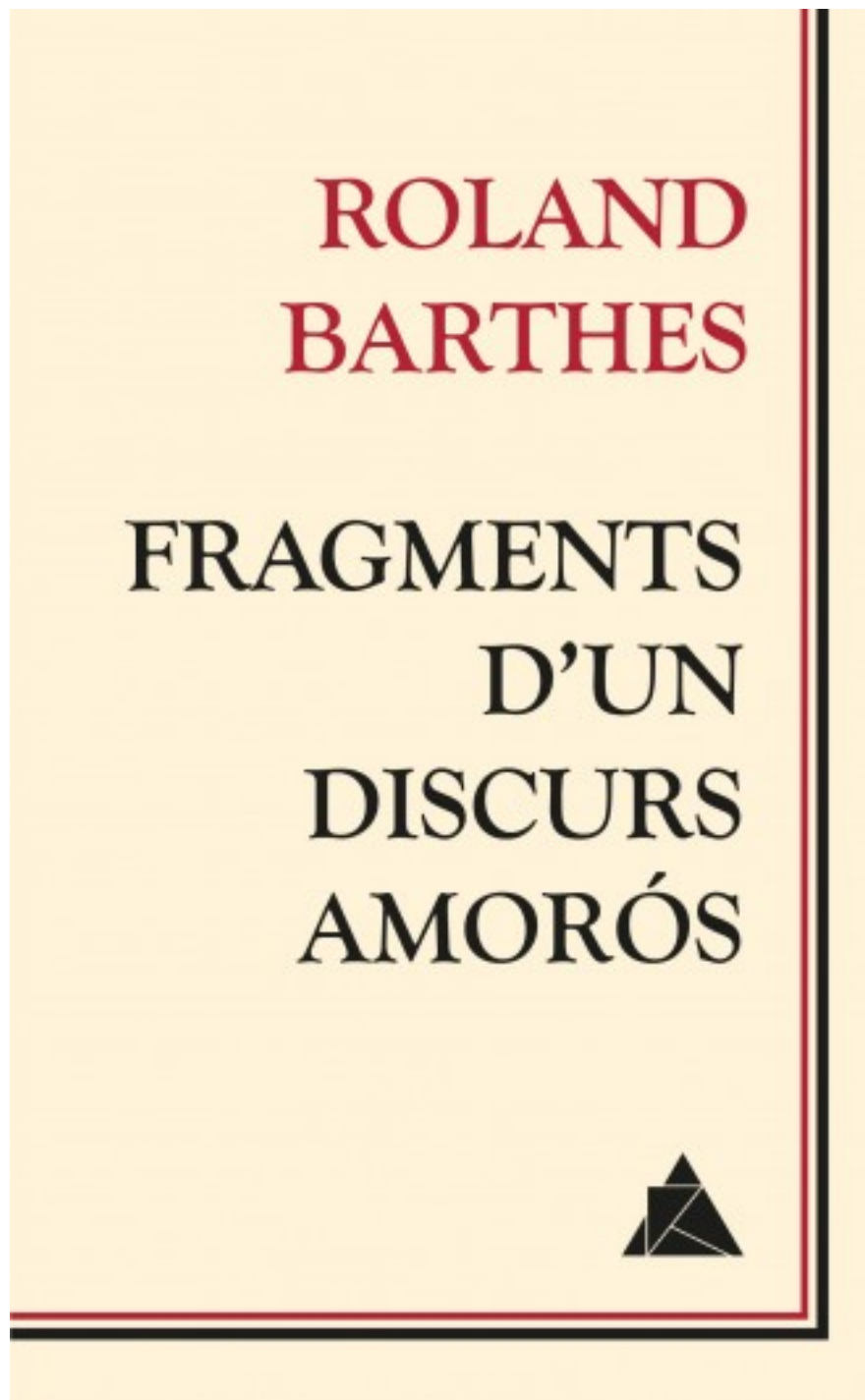
5. Per donar a entendre subtilment que pateixo, per ocultar sense mentir, faré ús d'una pretensió retorçada: dividiré l'economia dels meus senyals.

Els senyals verbals tindran com a missió callar, ocultar, donar gat per llebre: mai no faré gala *verbalment* de l'excés del meu sentiment. En no dir res de les destrosses de la meva angoixa, quan hagi passat sempre podré estar tranquil i convençut que ningú n'haurà sabut mai res. El poder del llenguatge: amb el meu ho puc fer tot, fins i tot i sobretot *no dir res*.

Ho puc fer tot amb el meu llenguatge, *però no amb el meu cos*. El que oculto de paraula, ho diu el meu cos. Sóc capaç de modelar el meu missatge a plaer, però no la meva veu. Tant li fa el que digui, en sentir-me, l'altre reconeixerà «que em passa quelcom». Sóc mentider (per pretensió), però no pas actor. El meu cos és una criatura tossuda, el meu llenguatge un adult civilitzat...

6. ... per tant, un llarg seguit de contencions verbals (les meves «delicadeses») podrien, de cop i volta, explotar en una revulsió generalitzada: una crisi de plors (per exemple), davant dels ulls atònits de l'altre, que anul·laria bruscament els esforços (i els efectes) d'un llenguatge vigilat durant molt de temps. Esclato: *coneix, doncs, Fedra i tot el seu furor*.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=9PAUmLcfRzw>

Fragments d'un discours amorós
(http://aticodeloslibros.com/index.php?id_product=60&controller=product)

© Roland Barthes
© Editions du Seuil, 1977
© d'aquesta edició, Futurbox Project, SL, 2015
© de la traducció, Claudia Casanova, 2015